

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-393-4-34>

**COLLECTIVE RESPONSIBILITY OF CITIZENS OF THE RUSSIAN  
FEDERATION FOR ARMED AGGRESSION IN UKRAINE:  
PARALLELS WITH THE GENOCIDE IN SREBRENICA**

**КОЛЕКТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ГРОМАДЯН РОСІЙСЬКОЇ  
ФЕДЕРАЦІЇ ЗА ЗБРОЙНУ АГРЕСІЮ В УКРАЇНІ:  
ПАРАЛЕЛІ З ГЕНОЦИДОМ В СРЕБРЕНИЦІ**

**Chervinka I. R.**

*master of the V course of the  
department of international information  
Institute of Applied Mathematics  
and Fundamental Sciences of Lviv  
Polytechnic National University  
Lviv, Ukraine*

**Червінка І. Р.**

*магістр V курсу кафедри  
міжнародної інформації  
Інститут прикладної математики  
та фундаментальних наук  
Національного університету  
«Львівська політехніка»  
м. Львів, Україна*

**Kuchemba A. A.**

*master of the V course  
of the department of international  
information  
Institute of Applied Mathematics  
and Fundamental Sciences  
of Lviv Polytechnic National University  
Lviv, Ukraine*

**Кучемба А. А.**

*магістр V курсу кафедри  
міжнародної інформації  
Інститут прикладної математики  
та фундаментальних наук  
Національного університету  
«Львівська політехніка»  
м. Львів, Україна*

**Markevich Y. O.**

*master of the V course  
of the department of international  
information  
Institute of Applied Mathematics  
and Fundamental Sciences  
of Lviv Polytechnic National University  
Lviv, Ukraine*

**Маркевич Ю. О.**

*магістр V курсу кафедри  
міжнародної інформації  
Інститут прикладної математики  
та фундаментальних наук  
Національного університету  
«Львівська політехніка»  
м. Львів, Україна*

Відповідальність – це важлива моральна цінність суспільства. Сьогодні говоримо про права людини, її статус у житті, проте мало хто задумується над відповідальністю. Доросле та зріле суспільство обов'язково повинно мати відповідальність за власний вектор розвитку, шлях та життя. Після повномасштабного вторгнення, брак відповідальності у суспільстві як базової цінності, відчуваємо ледь не щодня у заявах псевдолідерів чи пропагандистів. Кожний повинен мати відповідальність перед своїм народом за те: як поводить під час війни, за допомогу воїнам чи байдужість до подій на фронті. Тому доцільно говорити про колективну відповідальність українців за перебіг і

розгортання військових дій під час війни. Саме відповідальність влади, кожного українця, зокрема, творитимуть в майбутньому основу історичної правди.

Вперше, про колективну відповідальність заговорили філософи: Карл Ясперс та Карл Юнг як про особливу форму колективної провини німецького народу за злочини нацистської Німеччини. Звичайно, що були спроби пересічних німців зняти з себе особисту відповідальність за злочини гітлерівської армії і виставити себе жертвами режиму. Насправді, це була спроба перекласти відповідальність тільки на прибічників Гітлера та його армію. Відомі діячі того часу зазначають, що Гітлер прийшов до влади демократичним шляхом і його військові дії підтримувало більшість населення протягом перших років Другої світової війни [2].

Аналізуючи колективну відповідальність росіян за злочини в Україні, досвід геноциду в Косово, який відбувся 1995 року у Сребрениці, коли загинуло понад 8 тис. мирного населення мав би стати історичним уроком. Адже розпад Югославії супроводжувався постійними кривавими сутичками і досяг того рівня, що до Косово увійшли миротворці ООН та НАТО. Попри миротворчі війська, серби таки досягли своєї мети і знищили велику кількість боснійців. Прикро, що не всі військові злочинці понесли суворі покарання. Зокрема, президент Слободан Мілошевич свою провину не визнав і помер у в'язниці від сердечного нападу.

Позиція Сербії вже багато років полягає у визнанні масового вбивства у Сребрениці, проте не геноциду. У березні 2010 року парламент Сербії ухвалив Декларацію про Сребреницю, в якій попросив вибачення у родичів жертв за те, що країна не запобігла масовому вбивству. Сербія зобов'язалася знайти і віддати до суду тих, хто скоїв злочин. Проте боснійські мусульмани залишилися невдоволеними, оскільки в документі не було терміну геноцид [1].

На жаль, під час війни на Сході України 2014 року, українці відповідальність за війну покладали на Путіна та його режим, а не на весь народ. Під час повномасштабного вторгнення, окупації Бучі, Ірпіня громадськість побачила злочини російської армії та повну підтримку російського населення так званої «спеціальної військової операції». В перші дні повномасштабного вторгнення, Президент Володимир Зеленський звернувся до пересічних російських громадян, щоб виходили на акції протесту проти війни. І прикро, що свідомих росіян виявилось дуже мало. Війна як вбивча філософія російського раба-імперіаліста, є свідомісною компонентою більшості російського населення [3].

Відомий військовий експерт, полковник ЗСУ, Петро Черник, стверджує, що це екзистенційна війна для обох націй: російської та української, тому росіяни будуть битися на смерть: «за родину, за велічя,

за путіна». У моральній площині пересічного російського солдата, звалтування, вбивства жінок та дітей – не є злочином, а приводом до гордоців у знищенні «нацисто-бандерівців» [5].

Одразу, після провалу бліц-кригу, з'явилася концепція колективної російської провини, коли українці зрозуміли, що причина російських злочинів не у владі, а в самій злочинній свідомості населення, яке вважає, що російські солдати мають право безкарно вбивати і здійснювати злочини, заради блага «єдиної матушки – расії» [3].

Першою конфліктною ситуацією у площині російської колективної провини стала дискусія канцлера Німеччини Олафа Шольца та українського посла в Німеччині Андрія Мельника з «просьбою німецького лідера не ображати пересічних російських громадян», а вину покласти виключно на режим Путіна. На що український лідер відповів: «Це війна росії на знищення України і українців, а не просто дрібний військовий конфлікт» [4].

Фахівець зі Східної Європи Роберт Остін вважає, що Захід не повинен перестаратися у «паплюженні росіянів». Російські ліберали поділилися у цьому питанні на два табори: одні хочуть змістити Володимира Путіна та залишити імперію; інші – вважають, що такі винні у злочинах проти України. Зокрема, російський письменник Володимир Сорокін висловився, що усі росіяни винні і що росіянам за злочини доведеться «випити гіркої чаші» [4].

Після перемоги української нації у цій війні, важливо домогтися у світової спільноти не тільки військових процесів і розгляду військових злочинів як Нюнберзький процес, а також провести «перевиховання російського народу», оскільки, якщо суспільство проігнорує цю важливу справу, тоді за якийсь період знову отримаємо війну. Варто потрібно позбутися ілюзії, що росіяни зміняться і стануть цивілізованим народом. Насправді, вони чекатимуть слушного моменту, щоб знову розпочати війну. Важливим завданням залишається не розмежовувати відповідальність Путіна, його пропагандистів від відповідальності російського народу.

Українці несуть колективну відповідальність за прийдешні покоління, безпекову ситуацію в Україні та Європі, оскільки прагнемо стати частиною європейської спільноти. Тому нашим завданням, одразу після перемоги: не втрачати пильність щодо ворога, а працювати над тим, щоб російський народ ніс колективну відповідальність за злочини своїх режимів. Також українці повинні ці думки обстоювати серед інших країн світу і критикувати прихильників путінської влади. Досвід геноциду в Косово демонструє Україні, що відбувається з країнами, де на рівних правах існують територіальні утворення, що мають різну зовнішньополітичну орієнтацію і засади. Тому після перемоги цей досвід варто взяти до уваги.

**Література:**

1. Різанина у Сребрениці. Історія, про яку не варто забувати Україні. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-53367876>.
2. Російська колективна провина. URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Російська\\_колективна\\_провина](https://uk.wikipedia.org/wiki/Російська_колективна_провина)
3. Чому росіяни мають нести колективну відповідальність за війну. URL: <https://tyzhden.ua/chomu-rosiiany-maiut-ponesty-kolektyvnu-vidpovidalnist-za-vijnu/>
4. Чому всі росіяни мають нести відповідальність за війну в Україні. URL: <https://ukrainer.net/vidpovidalnist-rosiyan/>.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-393-4-35>

**THE PROBLEM OF PRESERVING THE TRAUMATIC  
EXPERIENCE OF THE WAR IN THE COLLECTIVE MEMORY  
OF UKRAINIANS. LESSONS FROM THE MASSACRE IN LESSONS  
FROM THE MASSACRE IN SREBRENICA**

**ПРОБЛЕМА ЗБЕРЕЖЕННЯ ТРАВМАТИЧНОГО ДОСВІДУ  
ВІЙНИ У КОЛЕКТИВНІЙ ПАМ'ЯТІ УКРАЇНЦІВ.  
УРОКИ РІЗАНИНИ В СРЕБРЕНИЦІ**

**Sheremey V. S.**

*Master of the V course  
at the Department of International  
Information  
Institute of Applied Mathematics  
and Fundamental Sciences of Lviv  
Polytechnic National University  
Lviv, Ukraine*

**Шеремей В. С.**

*магістр V курсу кафедри  
міжнародної інформації  
Інститут прикладної математики  
та фундаментальних наук  
Національного університету  
«Львівська політехніка»  
м. Львів, Україна*

**Gopaidoshko I. V.**

*Master of the V course at the  
Department of International  
Information  
Institute of Applied Mathematics  
and Fundamental Sciences of Lviv  
Polytechnic National University  
Lviv, Ukraine*

**Гопайдошко І. В.**

*магістр V курсу кафедри  
міжнародної інформації  
Інститут прикладної математики  
та фундаментальних наук  
Національного університету  
«Львівська політехніка»  
м. Львів, Україна*

**Matveeva I. G.**

*Bachelor of the third year of the  
Department of International  
Information  
Institute of Applied Mathematics and  
Fundamental Sciences of Lviv  
Polytechnic National University  
Lviv, Ukraine*

**Матвеева І. Г.**

*бакалавр III курсу кафедри  
міжнародної інформації  
Інститут прикладної математики  
та фундаментальних наук  
Національного університету  
«Львівська політехніка»  
м. Львів, Україна*